

Č. j.: 141103/01092024	Typ dokumentu:	Počet stran: 40
Platnost od: 1. 9. 2024	Dokument	Počet příloh: 5

Školní vzdělávací program

Platnost od 1. září 2024

Domov mládeže

Obsah

1	Charakteristika školského zařízení.....	4
2	Oblast výchovně vzdělávacího procesu	5
3	Základní funkce DM, cíle výchovné práce, klíčové kompetence	6
4	Vzdělávací program domova mládeže.....	8
5	Vzdělávací obsah VMV, doporučené metody, formy a prostředky realizace	11
6	Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	16
7	Organizační podmínky	17
8	Personální podmínky	18
9	Bezpečnost a ochrana zdraví.....	19
10	Evaluační plán	20
11	Přílohy	21

Školní vzdělávací program Domova mládeže při Vyšší odborné škole a střední škole, příspěvkové organizaci, Hybešova 53, 680 01 Boskovice

Škola: Vyšší odborná škola a střední škola Boskovice, příspěvková organizace
Hybešova 53
680 01 Boskovice

Ředitel: Mgr. Josef Sychra

Vedoucí DM: Ing. Jan Třetina

IČO: 620 735 16

Kapacita DM: 126 míst

Zřizovatel: Jihomoravský kraj, Žerotínovo nám. 3/5, 601 82

Tento dokument vychází z následujících zákonných norem:

- zákon č. 561/2004 Sb. školský zákon
- vyhláška č. 436/2010 Sb. o školských výchovných a ubytovacích zařízeních

Platnost dokumentu od: 1. září 2009

Aktualizace k: 1. září 2024

---

1 Charakteristika školského zařízení

- **Působnost, organizace a základní podmínky**
- **Prostorové a materiálně technické podmínky**

Domov mládeže při Vyšší odborné škole a střední škole, je školským zařízením zřízeným Jihomoravským krajem.

Z celkového počtu 60 pokojů splňují kritéria I. kategorie všechny pokoje. Pokoje žáků jsou vybavené potřebným inventářem splňujícím požadavky pro přípravu na vyučování, odpočinek i relaxaci ve volném čase. V DM žáci najdou klubovny vybavené televizí, DVD a VIDEO přehrávačem, které souběžně slouží jako herny k různým společenským hrám.

Ke sportovním aktivitám je využívána tělocvična školy, venkovní hřiště, fitness centra Boskovic a plavecký bazén. Vybavení pro volnočasové aktivity žáků je průběžně doplňováno včetně nákupu knih do žákovské knihovny. O výběru společenských her, knih a sportovního vybavení spolurozhodují žáci.

Celodenní stravování je zajištěno ve školní jídelně v budově školy, doplňková jídla (svačiny) si mohou žáci zakoupit ve školním bufetu. V DM mají možnost připravit si teplé nápoje, ohřát hotová jídla nebo jednoduchá jídla připravit, uložit potraviny v ledničkách.

Výše úplaty za ubytování v domově mládeže se řídí vyhláškou č. 108/2005 Sb. o školských výchovných a ubytovacích zařízeních. V rámci doplňkové činnosti nabízí DM ubytování v době hlavních a vedlejších prázdnin.

Ubytování žáků je na dobré úrovni ve smyslu vyhlášky č. 160/2024 Sb. s účinností od 1.7.2024 o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení pro výchovu a vzdělávání mladistvých.

2 Oblast výchovně vzdělávacího procesu

Volnočasové aktivity jsou vzhledem k různorodosti zájmů ubytovaných žáků organizovány napříč výchovnými skupinami a jsou nabízeny převážně formou akcí otevřených pro všechny ubytované žáky.

Vychovatelé se snaží být rádci a pomocníky ubytovaných žáků, pokud tito o radu nebo pomoc požádají. Žáci si s nimi mohou pohovořit o svých problémech, svěřit se se svými starostmi nebo si jen tak popovídat o svých zážitcích. Většina pedagogů má odpovídající míru empatie a žáci se na ně obracejí. To vše napomáhá k vytváření příznivého sociálního klimatu v DM.

V oblasti výchovně vzdělávacího procesu lze kladně hodnotit neformální vztah vychovatel – žák a příznivé sociální klima v DM.

Mezi negativa patří nevyhraněné zájmy některých žáků v oblasti volnočasových aktivit a až nezájem a nechuť se něčemu věnovat (často ovlivněné rodinným prostředím).

3 Základní funkce DM, výchovně vzdělávací strategie, cíle výchovné práce, klíčové kompetence

Základní funkce domova mládeže.

Výchova mimo vyučování jako specifická oblast výchovného působení na žáka plní tři základní funkce, a to výchovně vzdělávací, zdravotní a sociálně preventivní.

- **Výchovně vzdělávací funkce** – v jejím rámci dochází k rozvíjení schopností žáků, usměrňování a kultivaci jejich zájmů a potřeb, formování žádoucích postojů a morálních vlastností. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností se žáci motivují k hodnotnému využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím i k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání.
- **Zdravotní funkci** plní domov mládeže tím, že přispívá k usměrňování režimu dne tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní rozvoj. To spočívá ve střídání činností různého charakteru (duševních i tělesných), práce a odpočinku, činností organizovaných a spontánních. Dále pak pobyt na čerstvém vzduchu, sport, racionální výživa, hygiena, příjemné estetické prostředí a dodržování zásad bezpečnosti.
- **Sociálně preventivní funkci** vidíme v tom, že domov mládeže zastupuje rodičovskou péči. Má možnost vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními a psychologickými podmínkami v rodinách. Tím pomáhá zejména dětem z méně podnětného či konfliktního rodinného prostředí. Patří sem i prevence kriminality včetně drogových závislostí, závislostí na sektách, právní a psychologické poradenství.

Výchovně vzdělávací strategie.

Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času, a to zejména:

- požadavek dobrovolnosti,
- požadavek nenásilného pedagogického ovlivňování volného času,
- požadavek přiměřenosti,
- požadavek zajímavosti a zájmovosti,
- požadavek prostoru k seberealizaci,
- požadavek vyzdvihování kladných rysů osobnosti.

Cíle výchovné práce

Pedagogické působení v DM naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem.

Jde zejména o tyto cíle:

- Vybavování žáků dostatkem námětů pro naplňování volného času a vedení k účelnému využívání volného času.
- Vytvářet podmínky pro přípravu na vyučování a vytvářet studijní návyky.

- Získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život a komunikaci.
- Rozvíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu.
- Rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl.

Klíčové kompetence

Kompetence jsou souhrnem znalostí, schopností a praktických dovedností, s nimiž souvisejících postojů i hodnotových orientací, které jsou předpokladem k výkonu činností.

Kompetence, které žák získává a rozvíjí:

1. **Kompetence k učení** – učit se přiměřeně rád, vědět proč se učí, rozumět čemu se učí, umět diskutovat, umět uplatnit vědomosti v praxi.
2. **Kompetence k řešení problémů** – nevyhýbat se problémům, hledat a nacházet správné řešení, dokončení problému.
3. **Komunikativní kompetence** – umět se kultivovaně vyjadřovat, nepoužívat zástupná gesta, umět klást přiměřené otázky a odpovídat, umět naslouchat, zvládnout barvu hlasu, intonaci, komunikovat v různých sociálních prostředích.
4. **Kompetence sociální a interpersonální** – samostatně se rozhodovat v činnostech, umět nést důsledky jednání, umět přijmout kompromis, tolerantnost k odlišnostem mezi lidmi, rozeznat vhodné a nevhodné chování, rozeznat šikanu a netolerovat ji.
5. **Občanské, činnostní a pracovní kompetence** – učit se plánovat své činnosti, odhadovat rizika svých nápadů, uvědomovat si svá práva a práva ostatních, učit se pracovat nejen pro sebe, ale i pro druhé.
6. **Kompetence k trávení volného času** – umí účelně trávit volný čas, umí si vybrat z nabídky zájmových činností organizovaných nebo individuálních, rozvíjí schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací nebo jednostranné zátěže ze školního vyučování, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

4 Vzdělávací program domova mládeže

S ohledem na věkové zvláštnosti žáků je program členěn do dvou etap.

A/ V první etapě – žáci ve věku 15–16 let – se usiluje o adaptaci na život v DM a nové podmínky středoškolského studia

a/ Zvládnutí odloučenosti dítěte od rodiny – utváření vztahů v náhradním rodinném prostředí

- Odstraňování a potlačování stresujících faktorů souvisejících se zásadní změnou prostředí a životního rytmu.
- Navození přívětivého klimatu ve vztazích s vychovatelem – vychovateli.
- Vytváření návyků sebeobsluhy a vlastní odpovědnosti za plnění povinností vůči škole, sobě i domovu mládeže.
- Zvládnutí přechodu na nový stravovací režim.
- Zvládnutí péče o osobní majetek, čistotu a pořádek ve svém pokoji, návyky osobní hygieny.
- Zvládnutí osobní svobody při nakládání se svým volným časem (povinnosti – zábava).

b/ Pozitivní řešení sociálních situací a zvládnutí vztahů s vrstevnickým okolím

- Utváření příznivých sociálních vztahů žák – spolubydlící, žák – ostatní žáci ve výchovné skupině, spolužáci.
- Zvládnutí sociálního kontaktu s opačným pohlavím.
- Zvládnutí sociálního kontaktu s prostředím, v němž se projevují prvky asociálnosti nebo společenské nebezpečnosti (alkoholismus, drogy, rasová nesnášenlivost apod.).

c/ Postupné uznání důležitosti a nutnosti zásad života ve společném ubytovacím zařízení

- Seznámení se a respektování požadavků obsažených ve vnitřním řádu DM včetně zásad BOZP provozního řádu.
- Respektování potřeb ostatních spolubydlících a utváření vlastního efektivního modelu „pracovního dne“ v DM, účelné využívání volného času, vyčlenění prostoru pro přípravu do školy.
- Pochopení úlohy vychovatele DM, jeho pravomocí a odpovědnosti a zvládnutí korektivních zásahů vychovatele.

d/ Zvládnutí nových podmínek středoškolského studia, obsahu a metod výuky

- Poznání vlastních možností a schopností učit se efektivně, uplatňovat své vlohly a nadání.
- Zvládnutí školní neúspěšnosti, poznání možností jak situaci řešit v podmínkách DM.

- Pochopení důležitosti spolupráce vychovatele s učiteli při operativním řešení učebních a výchovných problémů žáka.

e/ Poznání a obohacování vlastních schopností, vědomostí a dovedností

- Seberealizace a rozvíjení osobnosti žáka v dílčích programech organizované zájmové činnosti v DM nebo i mimo něj – zaměření zejména na zvyšování tělesné zdatnosti a programy doplňující školní výuku.
- Poznávání principů efektivní spolupráce, kvalitních mezilidských vztahů i prostředků, které k tomu vedou.
- Rozvíjení schopnosti přijímat i jiné pohledy na svět.

Smyslem výchovy v 1. etapě programu je vytvoření stabilních základů pro účinné výchovné působení a formování osobnosti žáka.

Na naplnění výchovných záměrů se ve větší míře podílejí rovněž rodiče a učitelé. Zejména spolupráce s rodiči má v této etapě výchovy rozhodující význam.

B/ Ve druhé etapě – žáci 17–19 let a starší – směřuje výchovné úsilí vychovatelů k přípravě žáků na svět dospělých.

A to zejména v oblasti profesionální orientace, zdravého životního stylu, sociální komunikace a kooperace, fixování pozitivní hodnotové orientace a v oblasti samostatného rozhodování o vlastním životě a postupném přebírání stále větší zodpovědnosti za vlastní život.

Programové úkoly pro výchovnou činnost se staršími žáky ubytovanými v DM – model cílového stavu vyzrání žáka:

a/ Prohlubování sociálních dovedností a návyků

- Stabilita a nekonfliktnost ve vztazích se spolubydlícími i dalšími ubytovanými žáky v DM postupně vedoucí až k neformální citové vázanosti ke kolektivu žáků a zaměstnanců.
- Schopnost řešit střety a své potřeby efektivní komunikací, vyjednáváním, tolerantním přístupem, zaujímat role a postoje v sociální skupině.
- Schopnost podílet se na tvorbě pozitivního klimatu v DM – vstřícný a tolerantní vztah k mladším spolužákům, podíl na životě domova mládeže.
- Vyrovnání se s podmínkami a normami chování a jednání v domově mládeže.
- Pozitivní řešení vztahů s dospělými – rodiče, učitelé vychovatelé.

b/ Udržení zájmu o studium, kvalitní příprava k úspěšnému absolvování školy, upevnění návyků sebezodpovědnosti vedoucí až k potřebě dalšího vzdělávání

- Prohlubování návyků efektivní a systematické přípravy na vyučování, chápání významu vzdělávání.

- Postupné získávání schopnosti samostatného sebevzdělávání včetně doplňkových činností rozšiřujících připravenost k výkonu předpokládané profese.
- Informovanost o vysokoškolském studiu, motivace k jeho absolvování.

c/ Stabilizace pozitivních zájmů, motivací, životních hodnot a životního stylu – psychologická připravenost na svět dospělých

(V chování žáka se projevují a upevňují prvky vědomě konané činnosti směřující k rozvoji psychických a fyzických sil a schopností).

- Zvládnutí sebeobsluhy a postupné přebírání plné odpovědnosti za vlastní rozhodnutí a činy, zejména ve vztahu k rozvíjení osobnosti (samostatnost).
- Upevňování schopností racionálně rozvrhnout a účinně využívat svůj volný čas ve složce sociálně komunikativní, osobnostně rozvíjející a relaxační, schopnost určovat a realizovat priority.
- Uplatňovat ve vlastním životě zdravý životní styl.
- Schopnost racionálního řešení složitých životních situací, připravenost odolávat stresu, orientace na budoucnost.

d/ Obecná s přechodem ke konkrétní orientaci v některých oblastech „světa dospělých“, zejména

- Pracovně právní a sociálně zabezpečující vědomosti.
- Sexuální, předmanželská a rodinná výchova.
- Orientace v problematice negativních a patologických společenských jevů – toxikománie, kriminalita, netolerance aj.
- Osvojování si schopností potřebných k politickému a sociálnímu jednání vedoucímu k efektivní účasti na demokratickém rozhodovacím procesu (poprvé k volbám).

Cílem výchovy žáka ve druhé etapě výchovného programu DM je co nejvíce se přiblížit obrazu cílové představy o vchovanosti žáka.

5 *Vzdělávací obsah VMV, doporučené metody, formy a prostředky realizace*

Vzdělávací obsah je členěn do oblastí:

- Socializace žáka.
- Příprava na vyučování a všestranný rozvoj osobnosti žáka.
- Zdravý životní styl, program sociální prevence, sport a tělovýchova.
- Právní vědomí a žebříček hodnot.

<u>Vzdělávací obsah:</u>	Socializace žáka	
<u>Žákovské kompetence</u>	<u>Obsah, doporučené prostředky</u>	<u>Metody a formy</u>
Zvládá odloučení z domova, umí se začlenit do kolektivu, spolupracuje v malé skupině.	Učení řešení konfliktů a poznání negativních důsledků jejich nezvládnutí.	Diagnostický rozhovor, získávání informací, výběr spolu- bydlícího.
Respektuje práva druhých, spoluvytváří pozitivní vztahy v kolektivu. Těží z vytvořených soc. vztahů, má upevněné návyky spolupráce a tolerance života ve skupině.	Organizace pomoci slabším jedincům, ohodnocení pozitivních výsledků.	Individuální přístup, kontrola, hodnocení.
Je schopen tolerantního, ohleduplného a empatického chování. Je zdravě sebevědomý, zvládá své emoce.	Osobní přístup k činům a postojům žáka, získávání informací od jiných subjektů.	Pozorování, rozhovor řešení konfliktů.
Je schopen podílet se na formování neformálních vztahů ve skupině, našel si své místo ve skupině	Poznání role skupiny a svého místa v ní. Společná činnost, naslouchání a pomoc.	Pozorování, skupinové akce, organizační schůzky, společná práce, hodnocení.

a adaptoval se na život v ní. Našel si cestu ke skupinovému vychovateli.

Pověření úkoly.

Spoluvytváří vztahy ve vých. skupině, spolupracuje s vychovatelem na bázi partnerství, realizuje vztahy přesahující rámec vých. skupiny.

Hodnocení aktivity a místa žáka ve vých. skupině.
Doučování mladších ročníků.

Skupinové akce, aktivity přesahující rámec skupiny.

Dokáže vyjadřovat a obhajovat své názory na život ve skupině a myslet kriticky.
Komunikovat a žít s druhým pohlavím.

Zastupování skupiny v ŽS, organizování akcí nad rámec skupiny.
Výběr partnera, otázky vzájemného soužití, příprava manželství a odpověd. rodičovství.

Práce se vzdělávací literaturou žákovské knihovny, přednášky a besedy s odborníky.

Vyrovnal se s odloučením rodiny, našel si přátele.
Zvládá novou svobodu při nakládání se svým volným časem.

Spolupráce s rodiči, diagnostika vztahů na pokoji, korigování denního režimu, zájmová činnost ve volném čase.

Řízený rozhovor, od kontakt s rodiči, práce v pravidelné a nabídkové činnosti

Stal se zodpovědným a samostatným. Aktivně a racionálně využívá volný čas, stává se odolným ke „svodům“.
Vyrovňuje se s novými partnerskými rolemi.

Vytváření podmínek pro samostatnou práci.
Korigování denního režimu.

Pozorování, rozhovor, beseda, společné aktivity.

<u>Vzdělávací obsah:</u> Příprava na vyučování a všestranný rozvoj osobnosti žáka
----

<u>Žákovské kompetence</u>	<u>Obsah, doporučené prostředky.</u>	<u>Metody a formy.</u>
Poznal své schopnosti v přípravě na vyučování, našel efektivní styl učení, umí se vyrovnávat se školní neúspěšností.	Ovlivňování studijního režimu a stylu učení, pomoc žákům rozpoznat své přednosti a nedostatky.	Pozorování, hodnocení, beseda „jak se učit“, vzájemná pomoc mezi žáky.
Je schopen se efektivně učit, stává se odolným vůči nárokům školy. Zvládá a uspívá v životních situacích.	Rozvíjení kladného vztahu k budoucímu povolání. Uplatnění se v občanském životě.	Rozhovor, beseda, brigády, exkurze, vhodná literatura.
Naučil se kultivovanému projevu, vystupování na veřejnosti.	Umění jednat s lidmi, vystupování na veřejnosti, osvojení zásad správného vyjadřování.	Zastupování skupiny v ŽS, beseda a výcvik asertivního chování, rozhovor.
Zajímal se a podle možností se zapojil do kulturního a společenského dění ve městě, zajímal se o přírodní i kulturní zajímavosti města a regionu	Zapojení se do akcí středních škol ve městě, sleduje společenský a kulturní život ve městě a ve škole.	Majáles středních škol, kulturní programy TD, společenský ples školy, SVČ Mozaika, výlety, vycházky.

<u>Vzdělávací obsah:</u> Zdravý životní styl, program sociální prevence, sport a tělovýchova
----

<u>Žákovské kompetence</u>	<u>Obsah, doporuč.prostředky</u>	<u>Metody a formy</u>
Naučil se aktivně využívat volný čas z nabídky DM	Nabídka zájmové činnosti v DM i mimo něj. Navázání na osobní	Rozhovor, organizace zájmové činnosti,

i dalších zařízení ve městě.	zájmy, uplatnění sociální prevence aktivním zapojením do ZČ.	program sociální prevence.
Je schopen volit priority trávení volného času, chápe nebezpečí sociálně patologických jevů.	Motivace k pokračování v započaté práci, problematika kouření, alkoholismu, drogové závislosti.	Zajímavá nabídka zájmových aktivit. Beseda s odborníky, spolupráce se školou.
Chápe význam rozvoje osobních zájmů pro životní styl, učí se žít v kultivovaném prostředí. Dopracovává se k tělesné a duševní rovnováze.	Aktivní i pasivní odpočinek, kompenzace jednostranné tělesné i duševní zátěže, Potřeba žít v kultivovaném prostředí.	Zájmová činnost pravidelná a příležitostná. Výzdoba interiéru pokojů, pravidelný úklid pokojů, péče o zeleň a pořádek v areálu školy.
Osvojit si každodenní praktické návyky pro život, naučil se úctě k práci, Osvojit si zásady hospodárnosti a šetrnosti.	Upevňování návyků sebeobsluhy, zacházení s majetkem, šetření vodou, el. energií, potravinami, penězi. Topný režim. Osobní zainteresanost.	Hlavní úklid pokojů. Pravidla VŘDM.

<u>Vzdělávací obsah:</u>	Právní vědomí a žebříček hodnot
---------------------------------	--

<u>Žákovské kompetence</u>	<u>Obsah a doporučené prostředky</u>	<u>Metody a formy</u>
Pochopil svá práva a povinnosti v DM, chová se ohleduplně a hospodárně k majetku.	Upevňování pravidel VŘDM, společná péče o vybavení pokoje, snaha o minimalizaci poškození inventáře.	Schůzky VS, kontrola, výchovný pohovor.

Vyhodnocuje své schopnosti, Problematika učení, zvládání emocí, Pozorování, rozhovor.

a meze chování. Ovládá tvořivé myšlení.	poznávání vloh a předpokladů. Komunikační dovednosti, poznávání svých schopností při zátěžových situacích.	Beseda s odborníkem Pověření uplatněním schopností v praxi.
Orientuje se v právním řádu. Utváří si povědomí o kultuře, dědictví, morálce a tradicích.	Práva dětí a mládeže, lidská práva, naplňování VŘDM. Ochrana kultur. i přírod. dědictví.	Besedy, skupinové akce, návštěvy zařízení. Rozhovor, diskuze

6 Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do výchovného procesu věnována průběžná zvláštní pozornost. V případě potřeby budou vychovatelé spolupracovat se školním psychologem, metodikem prevence, s výchovnou poradkyní, případně dalšími odborníky pro danou problematiku.

Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet DM další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů a umožní jim rozvíjet svůj talent a nadání i mimo DM ve spolupráci s karierním poradcem ve škole.

7 Organizační podmínky

Provoz DM se řídí vnitřním řádem a režimem dne, které jsou přílohou ŠVP DM. Při nástupu do domova mládeže jsou žáci seznámeni s vnitřním řádem DM a režimem dne, což stvrzují svým podpisem. Rovněž zákonní zástupci žáků jsou prokazatelným způsobem seznámeni s vnitřním řádem DM a režimem dne.

Přijímací řízení pro přijetí žáků do domova mládeže se řídí vyhláškou č. 108/2005 Sb. o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, stejně tak ukončení ubytování v průběhu školního roku.

Vychovatelé spolupracují se zákonnými zástupci žáků (třídní schůzky, osobní návštěvy rodičů v DM, telefonická a písemná forma kontaktu), třídními učiteli a učiteli odborného výcviku, výchovnou poradkyní školy, metodičkou prevence, školním psychologem, Městskou policií a Policií ČR.

Akce přesahující rámec školy jsou pořádány ve spolupráci se středními školami ve městě, Středisko volného času Boskovice a Kulturními zařízeními města Boskovice.

8 *Personální podmínky*

Výchovnou péči o ubytované žáky zabezpečuje 6 pedagogických pracovníků včetně ředitele školy a domova mládeže a 2 bezpečnostní pracovníci, kteří vykonávají noční dohled v době nočního klidu. Z celkového počtu pracovníků je 5 žen.

Tým vychovatelů je kvalifikovaný, ve většině případů s dlouholetou praxí. Svoji odbornost si doplňují z nabídky vzdělávacích programů Centra celoživotního vzdělávání MU Brno a samostudiem. Při práci s žáky se zaměřují na sportovní a tělovýchovné aktivity, na výtvarnou činnost a rukodělné práce.

9 Bezpečnost a ochrana zdraví

Domov mládeže zajišťuje bezpečnost ubytovaných žáků a ochranu jejich zdraví při pobytu v DM a s ním přímo souvisejících činnostech. Při nástupu do DM jsou všichni žáci prokazatelným způsobem seznámeni s vnitřním řádem a absolvují školení BOZP a PO, což stvrzují svým podpisem. Osnova školení je přílohou pedagogického deníku každé výchovné skupiny. Před začátkem zájmových činností jsou žáci upozorněni na možná rizika případných úrazů.

10 ***Evaluační plán***

Hodnocení práce DM dle ŠVP bude každé dva roky a na základě této evaluace budou také prováděny případné změny a úpravy ŠVP. Hodnocení podmínek a činnosti DM bude dle těchto hledisek:

- Podmínky činnosti (vhodnost uspořádání a vybavení prostředí vzhledem k realizovaným činnostem, možnost využívat další prostory mimo DM, spolupráce s dalšími volnočasovými subjekty).
- Organizace činnosti (motivace, participace žáků na programu DM, využívání zásad pedagogiky volného času, zohledňování specifík jednotlivých žáků, zajištění bezpečnosti, respektování specifík práce v DM, funkčnost průběžného a závěrečného hodnocení, účinnost přijatých opatření).
- Práce vychovatele (jednání s žáky, komunikace, navozování tvůrčí atmosféry, pestrost a zajímavost nabízených činností, nabízené zájmové aktivity se shodují s aktuálními zájmy ubytovaných žáků, funkčnost denního režimu a celkové klima v DM).

V Boskovicích, 1. září 2024

Mgr. Josef Sychra
ředitel školy

11 Přílohy

Primární prevence a její členění	22
Příloha 1 – Postup při odhalení šikany 1. a 2. stadia.....	26
Příloha 2 – KLÍČ pro komunikaci s osobou s autismem.....	27
Příloha 3 – Školní poradenské pracoviště	29
Příloha 4 – Postup řešení šikany v případě učitele.....	35
Příloha 5 – Fotodokumentace DD	41

Primární prevence a její členění

Primární prevenci členíme na tzv. nespecifickou a specifickou primární prevenci. Specifickou primární prevenci dále členíme na všeobecnou, selektivní a indikovanou primární prevenci. Do **nespecifické primární prevence** řadíme aktivity, které nemají přímou souvislost s rizikovým chováním a aktivity, které napomáhají snižovat riziko vzniku a rozvoje rizikového chování prostřednictvím vhodného využití volného času. Patří sem například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel.

Za **specifickou primární prevenci** rizikového chování považujeme takové aktivity a programy, které jsou úzce zaměřeny na některou z konkrétních forem rizikového chování. Vycházíme z toho, že existuje a budou vždy existovat děti a mladí lidé, pro které nabízené programy volného času nebudou z nějakého důvodu atraktivní či dostupné. Těmto dětem nestačí vytvářet pouze nabídku volnočasových aktivit. Mnohé z nich vyžadují podpůrné programy, které jim umožní vyrovnat se se svým handicapem a zabránit jejich vyčlenění z běžné společnosti. Programy a aktivity specifické primární prevence jsou zaměřeny na jasně definovanou cílovou skupinu, u které se vyskytuje rizikové chování. Je u nich zřejmá časová a prostorová ohraničenost realizace (na ose: zmapování potřeb, plán programu a jeho příprava, provedení a zhodnocení programu a jeho návaznost (Černý, 2010).

Specifickou prevenci dále členíme na všeobecnou, selektivní a indikovanou primární prevenci.

Všeobecná primární prevence je zaměřena na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozdělování na méně či více rizikové skupiny. Patří sem programy pro větší počet osob (třída či menší sociální skupina). V praxi ve většině případů dostává úplně vzdělání školního metodika prevence. Cílem je například zamezit nebo oddálit užívání návykových látek.

Selektivní primární prevence se zaměřuje na skupiny osob, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování, tj. jsou více ohrožené. Jedná se například o děti alkoholiků, žáci, kteří nedokončili školu nebo mají zhoršený prospěch. Většinou se pracuje s menšími skupinami či jednotlivci. Patří sem různé intenzivní sociálně-psychologické skupinové programy posilující např. sociální dovednosti, komunikaci, vztahy atd.

Indikovaná primární prevence se zaměřuje na jedince, kteří jsou vystaveni působení výrazně rizikových faktorů, popřípadě u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování. Snahou je podchytit problém co nejdříve, správně posoudit a vyhodnotit potřebnost společenských intervencí a ty neprodleně zahájit. Cílem indikované prevence je také snížení frekvence a objemu například užívání drog a zmírnění následků jejich užívání.(Černý, 2010).

Krátkodobé cíle prevence /podle modelu SMART/:

S-specifické (pro první ročníky v měsíci říjnu – stmelovací pobyt v Krásensku s celodenními sportovními aktivitami pro celou třídu a následně práce ve skupinách). Beseda s Policií ČR na téma „Bolest šikanování“ a následky s možnými sankcemi pro agresory.

M-měřitelné (za pomoci školního psychologa zmapování situace ve třídách pomocí speciálních dotazníků zaměřených na klima ve školní třídě, šikanu ve třídě a dotazníková šetření zaměřená na rodinné prostředí.

A-akceptovatelné (cíle pro žáky prvních ročníků střední školy i žáky z učebních oborů jsou vytvořeny tak, aby odpovídaly věku i vědomostem cílové skupiny).

R-realistické (cíle odpovídají reálné skutečnosti ve třídách prvních popř. druhých ročníků střední školy a učebnímu oboru kuchař, zahradník). Vycházíme z předcházejících školních ročníků, nejvíce projevů rizikového chování bylo v oblasti ubližování na zdraví, rvaček, šikany, agrese, narušení klimatu ve školní třídě, dále pak následovalo záškoláctví.

T-termínované (cíle jsou termínované pro školní rok 2024–2025, tedy pro jeden školní rok).

Dlouhodobé cíle prevence

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- oddálit první kontakt s návykovými látkami, snižovat poptávku po omamných a psychotropních látkách
- podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem

2. Prevence šikany - posilování a rozvoj mezilidských vztahů

- Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu
- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- podporovat zdravý životní styl, motivovat žáky k nepožívání alkoholu, tabákových výrobků atd.
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- podporovat v žácích jejich přirozenou zvědavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy (například dozorem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích, apod.

3. Prevence kriminality a delikvence (dle pokynu MŠMT), právní odpovědnost

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus,...)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť,...)
- předkládat a vysvětlovat modelové situace a zasazovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty (např. policií,...)
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně...
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

4. Prevence záškoláctví

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- postupovat podle ŠŘ a pokynů MŠMT při řešení neomluvené školní docházky (od třídního učitele, výchovného poradce, rodiče, oddělení sociálně právní ochrany dětí MěÚ až po policii)
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, policie)

5. Zdravý životní styl

- Prevence vzniku poruch příjmu potravy
- Ekologie
- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres,...
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- podporovat nepožívání alkoholických nápojů a tabákových výrobků
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách,...
- předcházet negativním vlivům médií a reklamy (tisk, televize, Internet) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,...
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

6. Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – Televize, Internet, Reality show, výherní automaty, sázení,...
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling...
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry, filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají reálný obraz „světa drog“ – znají negativa i pozitiva OPL
- žáci vyhledávají pravidelné zájmy a činnosti mimo školu (kroužky, sport...)
- mezi žáky nebudou šikana
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety,...)
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod pedagogickým vedením najít řešení
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli
- žáci jsou dobře informováni a vědí na koho se v případě potíží obrátit

Příloha 1 – Postup při odhalení šikany 1. a 2. stadia

Postup po odhalení či při podezření na 1. a 2. stadium šikany nebo kyberšikany.

1. Po oznámení či při podezření na šikany neprodleně informovat ŠMP Mgr. Moniku Tesařovou (telefon 511 123 109), školního psychologa Mgr. Lenku Janíčkovou (telefon 511 123 138), případně zástupce ředitele Mgr. Renatu Hédlovu (telefon 511 123 141).
2. Vyšetření přebírá školní preventivní tým (výše uvedení, ředitel školy Mgr. Josef Sychra), případně příslušný třídní učitel.
3. Vedením rozhovorů s informátory, agresory a oběťmi jsou pověřeni především ŠMP, školní psycholog a výchovný poradce.
4. Ostatní pedagogové jsou zainteresováni dle pokynů školního preventivního týmu.
5. Informováním zákonných zástupců je pověřen ředitel školy, zástupkyně nebo příslušný třídní učitel (dle závažnosti).
6. Uzavření případu provede školní preventivní tým, archivaci protokolů provede ředitel školy, ŠMP, výchovný poradce a příslušný třídní učitel.
7. Pedagogická rada projedná na základě informace ředitele školy případné výchovné nebo klasifikační opatření.
8. Rodiče oběti i agresorů jsou s výsledky seznámeni prostřednictvím výchovné komise.
9. Třídu informuje v přiměřené míře s ohledem na oběti a sociometrické šetření provede ŠMP, školní psycholog, výchovní poradci a třídní učitel. Podle závažnosti náleží řediteli školy ohlašovací povinnost příslušným orgánům (Policie ČR, OSPOD).

Telefonní kontakty:

Mgr. Monika Tesařová	ŠMP	511 123 131
Mgr. Hana Tomášková	ŠMP	511 123 130
Mgr. Lenka Janíčková	školní psycholog	511 123 138
Mgr. Zuzana Porubská	výchovný poradce	511 123 120
Policie ČR	služebna Boskovice	158
OSPOD	Mgr. Votroubková	516 488 770

Příloha 2 – KLÍČ pro komunikaci s osobou s autismem

Jak se chovat k osobám s autismem, když se ocitnou v potížích a podlehnou panice? Jak těmto situacím předcházet?

1. Jednej předvídatelně

Vyvarujte se situací, kdy se například – byť s těmi nejlepšími úmysly – dotknete ramene člověka s autismem, aniž by předem viděl, že se tak chystáte učinit.

2. Plánuj

Rozhodně se vyplatí, když předem popíšete, co se bude dít. Člověku s autismem to velmi pomůže v orientaci a snáze přečká i nepříjemný rozhovor.

3. Nekřič

Nikdy na člověka s autismem nekřičte ani nezvyšujte hlas, může to zablokovat komunikaci či vyvolat autistickou krizi. Mnoho lidí s autismem má mnohem citlivější sluch, než si dokážete představit.

4. Ptej se jasně

Formulujte otázky jednoduše a jasně, nejlépe aby bylo možno odpovídat ANO/NE, nepoužívejte příměry a nežertujte. Neklad'te více otázek najednou.

5. Mluv jednoduše

Nepokoušejte se oslnit člověka s autismem svou slovní zásobou. Je lepší mluvit pomalu a spíše v kratších větách a předat sdělení srozumitelně a bez odbíhání. Vyvarujte se řečnických otázek.

6. Bud' trpělivý

Pokud člověk s autismem nereaguje na vyřčené, nemusí to znamenat, že odpovědět nechce. Pokud se dlouze rozmýšlí, nepobízejte ho, ale přeformulujte otázku.

7. Rozumět a vědět

Pokud rozumí a přesto se nevyjadřuje, pak je možné, že si v panice nedokáže rozmyslet odpověď. Nebojte se bez afektu zopakovat otázku – pomůžete mu tak se na odpověď soustředit.

8. Jaký je den?

Člověk v autistické krizi může mít zhoršenou orientaci v čase a prostoru – pomozte mu popsáním, co se dělo, děje a dít bude. Pokud váhá při chůzi, tak ho doprovod'te, přestože zná cestu.

9. Omezuj pohled do očí

Každý pohled do očí a zejména navázání očního kontaktu může vyvolat v člověku s autismem nejistotu nebo i paniku.

10. Dej najevo pochopení

Rozhodně neproděláte, když vyjádříte účast. Vyvarujte se ale frázi, místo „To přejde“ řekněte raději „Chci vám pomoci“ – bude to srozumitelné a povede to k ujištění, že na to není sám.

„Pamatuj, že tvá slova jsou činem.“ (Antoine de Saint-Exupéry)

Příloha 3 – Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště při Vyšší odborné škole a střední škole Boskovice, příspěvková organizace, Hybešova 53, 680 01 Boskovice

Úvod

Školní poradenské pracoviště na škole je zřízeno od 1. září 2015.

Školní poradenská pracoviště nejsou v české legislativě blíže zakotvena a lze se držet pouze legislativního vymezení péče o děti, žáky a studenty a to v podobě zákona č. 561/2004 Sb., vyhlášky č. 72/2005 Sb. a její pozdější novelizace v podobě vyhlášky č. 197/2016 Sb., a v podobě metodiky MŠMT vydané ve věstníku MŠMT 2016.

Legislativní rámec

§ 116 Školská poradenská zařízení

Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi. Za školské poradenské zařízení se pro účely tohoto zákona považuje také středisko výchovné péče, a to v rozsahu jeho činností stanovených zvláštním právním předpisem (zákon č. 561/2004 Sb.).

§ 7 Škola

Ředitel střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.

Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené na:

- a) prevenci školní neúspěšnosti,
- b) primární prevenci sociálně patologických jevů,
- c) kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- d) odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním,
- e) péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- f) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či výukovými obtížemi a vytváření předpokladů pro jejich snižování a

- g) metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.

(vyhláška č. 72/2005 Sb.) – novelizace 197/2016 Sb.

Koncepce poradenských služeb poskytovaných Vyšší odbornou školou a stření školou Boskovic

Základní charakteristika poradenských služeb ve škole

Poradenské služby ve škole jsou zajišťovány výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školním psychologem a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy. Za jejich poskytování odpovídá ředitel školy, případně jím pověřený pracovník.

Ředitel školy zodpovídá za vytvoření preventivního programu školy, dále se podílí na zajištění výchovného poradenství.

Poradenské a preventivní programy odráží specifika školy i regionu. Služby poskytované školou jsou koordinovány se službami školských poradenských zařízení v regionu. Realizace tzv. „školního programu pedagogicko-psychologického poradenství“ má oporu ve vnitřním systému komunikace ve škole, na kterém se podílí ředitel školy ve spolupráci s třídními učiteli, a dále s učiteli úvodu do světa práce na SŠ, metodiky pro práci s nadanými žáky, případně dalšími pedagogy. Tito pedagogové poskytují metodickou a konzultační podporu žákům a jejich rodičům a vytvářejí konzultační tým pro poradenské pracovníky školy.

Rozdělení rolí, vytvoření časového prostoru na poskytované služby, zkvalitnění vzdělávání školních poradenských odborníků, týmová práce a spolupráce se specializovanými poradenskými pracovišti ve školství, tj. pedagogicko-psychologickými poradnami (PPP), speciálně pedagogickými centry (SPC), ale také se středisky výchovné péče (SVP) a dále mimo školství zejména s informačně-poradenskými středisky úřadů práce, povede k vytváření prostoru pro operativní poskytování kvalitnějších školních poradenských služeb.

Výchovný – kariérový poradce se věnuje primárně problematice kariérového poradenství a procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně integrace nadaných) na školách.

Školní metodik prevence pracuje především v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů.

Školní psycholog spoluvytváří a realizuje školní program pedagogicko-psychologického poradenství. Vnáší do školy některá specifika poradenské práce, která jsou úzce spojena se školou. Jedná se především o vytváření systému včasné identifikace žáků s výukovými obtížemi a o vytváření strategií pro prevenci výukových obtíží ve vztahu k reedukaci. Věnovat se metodické podpoře učitelů a následné péči o žáky. Zajišťovat intervence v krizových situacích, mezi které můžeme zařadit zejména úrazy, úmrtí blízkých, sebevraždy a vraždy. Cílem je zvyšování schopnosti učitelů pracovat se žáky, kteří se vyrovnávají s takovýmito situacemi. Informuje učitele o možných reakcích žáků na krizové situace, zejména v kontextu strachu a obav z budoucnosti, snížení prospěchu a zhoršení chování, spánkových obtíží, sklonnů k výbuchům zlosti, až po výskyt depresí, drogových závislostí, hrubého chování nebo sebevražedných sklonnů.

Pro poskytování poradenských služeb ve škole byly vytvořeny metodické materiály, byla stanovena pravidla pro přijímání a zpracovávání zakázek pro školní psychology. Poskytování poradenských služeb

ve škole vychází z vyhlášky č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Pracovníci poskytující poradenské služby

- Výchovný – kariérový poradce
- školní metodik prevence
- školní psycholog
- třídní učitel

Standardní činnosti výchovného poradce

Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
  - a. koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
  - b. základní skupinová šetření k volbě povolání, administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
  - c. individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti (ve spolupráci s třídním učitelem),
  - d. poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků (ve spolupráci s třídním učitelem),
  - e. spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum) a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
  - f. zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadů práce a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky.
3. Zajišťování nebo zprostředkování diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb (vstupní a průběžné) a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
4. Příprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
5. Poskytování služeb kariérového poradenství žákům/cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

Metodické a informační činnosti

1. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence.
2. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
3. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
4. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízeních v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
5. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
6. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

Standardní činnosti školního metodika prevence

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování a patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

III. Standardní činnosti školního psychologa

Diagnostika, depistáž

1. Spolupráce při zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
2. Depistáž specifických poruch učení v základních a středních školách.
3. Diagnostika při výukových a výchovných problémech žáků.
4. Depistáž a diagnostika nadaných dětí.
5. Zjišťování sociálního klimatu ve třídě.
6. Screening, ankety, dotazníky ve škole.

Konzultační, poradenské a intervenční práce

1. Péče o integrované žáky (pomoc při sestavování individuálního vzdělávacího plánu, vedení).
2. Individuální případová práce se žáky v osobních problémech (konzultace, vedení).
3. Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce.

4. Prevence školního neúspěchu žáků (náprava, vedení, apod.).
5. Kariérové poradenství u žáků.
6. Techniky a hygiena učení (pro žáky).
7. Skupinová a komunitní práce s žáky.
8. Koordinace preventivní práce ve třídě, programů pro třídy apod.
9. Podpora spolupráce třídy a třídního učitele.
10. Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání.
11. Konzultace se zákonnými zástupci při výukových a výchovných problémech dětí.
12. Pomoc při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.

Metodická práce a vzdělávací činnost

1. Participace na přípravě programu zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
2. Metodická pomoc třídním učitelům.
3. Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky (konzultace a metodické vedení).
4. Účast na pracovních poradách školy.
5. Koordinace poradenských služeb poskytovaných ve škole (výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitelé).
6. Koordinace poradenských služeb mimo školu a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, zdravotnickými a dalšími zařízeními.
7. Metodické intervence z psychodidaktiky pro učitele, včetně podpory při tvorbě školního vzdělávacího programu.
8. Besedy a osvěta (zákonným zástupcům).
9. Prezentační a informační činnost.
10. Participace na přípravě přijímacího řízení ke vzdělávání ve střední škole.

Příloha 4 – Postup řešení šikany v případě učitele /vychovatele/

Postup po odhalení či při podezření na 1. a 2. stadium šikany nebo kyberšikany na učitele

1. Po oznámení či při podezření na šikany neprodleně informovat ŠMP Mgr. Moniku Tesařovou (telefon 511 123 109), školního psychologa Mgr. Lenku Janíčkovou (telefon 511 123 138), případně zástupce ředitele Mgr. Renatu Hédlovu (telefon 511 123 141).
2. Vyšetření přebírá školní preventivní tým (výše uvedení, ředitel školy Mgr. Josef Sychra).
3. Vedením rozhovorů s informátory, agresory a oběťmi (šikanovaným učitelem) jsou pověřeni především ŠMP, školní psycholog a výchovní poradci.
4. Ostatní pedagogové jsou zainteresováni dle pokynů školního preventivního týmu.
5. Informováním zákonných zástupců je pověřen ředitel školy, zástupkyně nebo příslušný třídní učitel (dle závažnosti) šikany žáků – agresorů či žáka – agresora.
6. Uzavření případu provede školní preventivní tým, archivaci protokolů provede ředitel školy, ŠMP, výchovní poradce a příslušný třídní učitel.
7. Pedagogická rada projedná na základě informace ředitele školy případné výchovné nebo klasifikační opatření agresora.
8. Rodiče agresorů jsou s výsledky seznámeni prostřednictvím výchovné komise.
9. Třídu informuje v přiměřené míře s ohledem na oběť učitele a sociometrické šetření provede ŠMP, školní psycholog, výchovní poradci a třídní učitel. Podle závažnosti náleží řediteli školy ohlašovací povinnost příslušným orgánům (Policie ČR, OSPOD).

Kontaktní osoby:

Mgr. Monika Tesařová	ŠMP	511 123 131
Mgr. Hana Tomášková	ŠMP	511 123 130
Mgr. Lenka Janíčková	školní psycholog	511 123 138
Mgr. Zuzana Porubská	výchovní poradce	511 123 118
Policie ČR	služebna Boskovice	158
OSPOD	Mgr. Votroubková	516 488 770

Výchovná opatření

V případě šikany učitele žákem je důležité pracovat nejen s agresorem, ale také s celou třídou.

Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí)

V případě počátečního stádia šikany zajišťuje školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a výchovným poradcem, v případě pokročilé šikany zprostředkuje školní metodik spolupráci se specializovanými institucemi.

Potrestání agresorů je v kompetenci výchovné komise školy (jejími členy jsou: ředitel školy, zástupce ředitele, školní metodik prevence, výchovní poradce a třídní učitel).

Následné vyrovnání se s ohrožením pedagoga žákem/žákou a následná práce s třídou a systém pravidel: je vhodné, aby pedagog vyhledal sociální podporu kolegů, blízkých, případně i

odbornou pomoc, škola následně pracuje se třídou, zajištění intervenčního programu k řešení šikany.

Běžná opatření (u počátečního stádia šikany)

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy
- podmíněné vyloučení
- vyloučení ze studia

V mimořádných případech (pokročilá stádia šikany)

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou

Nápravná opatření jsou doplněna o postup urychlující vyloučení žáka ze školy – postup využívající vyloučení odkladného účinku rozhodnutí o vyloučení žáka podle §85 zákona č. 500/2004 Sb, správní řád. Rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy nabude právní moci již doručením rozhodnutí účastníkovi nebo účastníkům řízení. Prakticky to znamená, že žák je vyloučen ze školy již dnem doručení zletilému nebo u nezletilého dnem doručení zákonnému zástupci.

Čl. 8

Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit

- (1) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.
- (2) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.
- (3) Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorách, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.
- (4) Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým

šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí. V řešení situace pak pedagoga také oslabuje obecně zažitý mylný názor, že kompetentní pedagogové problém s udržováním kontroly ve třídě nemají. Učitelé se tak mohou ocitnout v paradoxní situaci, ve které jsou činěni zodpovědnými za násilí, které je namířeno proti nim samotným. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

- (5) Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení (nejčastěji jako *bossing*), kolegů (nejčastěji jako *mobbing*), podřízených kolegů (nejčastěji jako *staffing*), nebo šikana ze strany zákonných zástupců nebude předmětem tohoto metodického pokynu, protože postrádá aspekt rizikového chování žáků. Tyto formy šikany patří do pracovní právní problematiky a postupy řešení vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník. Jejich výskyt však zvyšuje pravděpodobnost pro výskyt *šikany mezi žáky* a také *šikany zaměřené na učitele* (viz Příloha č. 2 *Rizikové a protektivní faktory*) a jejich prevence a včasné a vhodné řešení musí být akcentovanou součástí vytváření bezpečného prostředí každé školy.
- (6) Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy uvedené v Čl. 3 tohoto metodického pokynu. Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

- Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.

- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- Všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
- Všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák/student cítí přijatý.

(7) Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedené v Čl. 4 tohoto metodického pokynu. Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkostí, zvýšená citlivost, nechut' k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.
- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

Školské dokumenty použité pro zpracování PP školy

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), novela školského zákona a některých dalších zákonů vyhlášené pod č. 82/2015 Sb.

- Zákon č. 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 379/20015 Sb., o ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami ve znění pozdějších předpisů /65/2017 Sb./
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních Č. j. MŠMT - 22294/2013-1 ve znění pozdějších předpisů (č.j.: 21149/2016)
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků Č. j. MŠMT – 43301/2013
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, č. j. 20006/2007 – 51
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Č. j. MŠMT - 21291/2010-28, aktualizovaná příloha číslo 13. Tabák, aktualizovaná příloha č.4 Alkohol.
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j. 14423/99-22
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT Č. j. 37 014/2005-25
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j.10 194/2002-14.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – Vyhláška 197/2016 Sb. s účinností od 1. 9. 2016
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j. 21149/2016
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Č.j.:25 884/2003-24
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2019-2027
- Strategie prevence kriminality na léta 2021-2025

- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných s účinností od 1. 9. 2016
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Příloha 5 – Fotodokumentace DD

